

IV Polski Kongres Geologiczny – Poznań, 10–14 czerwca 2024 r.

IV Polski Kongres Geologiczny odbył się w dniach 10–14 czerwca br. na Wydziale Nauk Geograficznych i Geologicznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Jego organizatorem było Polskie Towarzystwo Geologiczne (PTGeol), a współorganizatorami Uniwersytet im. Adama Mickiewicza (UAM) i Państwowy

Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy (PIG-PIB).

W kongresie wzięło udział 378 osób, w tym 145 członków PTGeol (ryc. 1), ok. 150 osób reprezentowało 18 uczelni wyższych, a 116 osób – instytuty badawcze i instytuty Polskiej Akademii Nauk (PAN). W spotkaniach uczestniczyło również 80 przedstawicieli 28 firm i przedsiębiorstw związanych z geologią, a także kilkanaście osób z siedmiu instytucji rządowych i samorządowych. Niezwykle istotny był udział studentów i doktorantów (73 uczestników).

IV Polski Kongres Geologiczny został objęty patronatami honorowymi JM Rektor Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu prof. dr hab. Bogumiły Kaniewskiej, ministra klimatu i środowiska, marszałka województwa wielkopolskiego Marka Woźniaka oraz prezydenta miasta Poznania Jacka Jaśkowiaka. W imieniu JM Rektora kongres otworzyła prorektor Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu prof. dr hab. Joanna Wójcik. Krótkie mowy okolicznościowe wygłosili także prezes Polskiego Towarzystwa Geologicznego prof. dr hab. Tade-

usz Peryt, dyrektor Państwowego Instytutu Badawczego – PIB prof. dr hab. Krzysztof Szamałek oraz podsekretarz stanu w Ministerstwie Klimatu i Środowiska, główny geolog kraju prof. dr hab. Krzysztof Galos.

Podczas uroczystości otwarcia spotkania odbyło się również wręczenie odznak *Zasłużony dla Polskiej Geologii*. Zostały one nadane na wniosek prezesa Zarządu Głównego Towarzystwa 11 członkom Polskiego Towarzystwa Geologicznego w uznaniu zasług dla rozwoju polskiej geologii (ryc. 2). W imieniu i z upoważnienia minister klimatu i środowiska Pauliny Hennig-Kłoski przyznane odznaki honorowe wręczył prof. Krzysztof Galos. Z kolei w dowód uznania szczególnego wkładu w działalność oraz realizację celów i misji Polskiego Towarzystwa Geologicznego jego wiceprezes dr Rafał Sikora został uhonorowany medalem *Bene Merito Societati Geologorum Poloniae*. Medal wręczył przewodniczący kapituły prof. dr hab. Andrzej Żelaźniewicz (ryc. 3).

Zgodnie ze statutem PTGeol celem odbywających się co 4 lata kongresów jest prezentacja wyników badań, upowszechnianie osiągnięć nauk geologicznych oraz dyskusja nad aktualnie ważnymi zagadnieniami geologicznymi związanymi m.in. z ochroną środowiska i problemami ekonomicznymi. Podczas tegorocznego spotkania ten cel zrealizowano nie tylko poprzez przegląd aktualnej tematyki badawczej, dyskusję wyników najnowszych badań ważnych dla polskiej geologii i gospodarki, ale przede wszystkim było ono forum do nawiązywania i zacieśniania kontaktów między różnymi środowiskami geologicznymi zarówno akademickimi, jak i branżowymi. W ramach kongresu odbyło się 15 zróżnicowanych tematycznie sesji referatowych, na których wygłoszono 170 referatów i za-

Ryc. 1. Fotografia grupowa uczestników IV Polskiego Kongresu Geologicznego. Ryc. 1–3 fot. J. Zwoliński

Ryc. 2. Uehonorowani odznaką *Zasłużony dla Polskiej Geologii* wraz z wręczającym odznaki prof. dr. hab. Krzysztofem Galosem (piąty od lewej). Od lewej: Karina Apolinarska, Błażej Berkowski, Edward Chwieduk, Aneta Frączek, Robert Jagodziński, Magdalena Maksym, Paweł Raczyński, Joanna Rotnicka-Dłużewska, Katarzyna Skolasińska, Wojciech Stawikowski, Witold Szczuciński

Ryc. 3. Wręczenie medalu *Bene Merito* dr. Rafałowi Sikorze (po prawej). Medal wręcza przewodniczący kapituły prof. dr hab. Andrzej Żelaźniewicz

prezentowano 112 posterów. Referaty były wygłaszane podczas czterech równoległych sesji.

W programie wydarzenia znalazły się trzy sesje plenarne i wycieczki terenowe, które zorganizowano dzięki zaangażowaniu partnera strategicznego i partnerów merytorycznych.

Pierwsza sesja plenarna pt. *Nowe technologie oparte na bazie danych geologicznych dla wsparcia transformacji energetycznej* została przygotowana we współpracy z przedstawicielami ORLEN S.A. Oddziału Geologii i Eksploatacji PGNiG, Gas Storage Poland Sp. z o.o. i PIG-PIB. Sesji przewodniczył prof. dr hab. Krzysztof Szamałek, dyrektor

PIG-PIB, rozpoczęła się ona wystąpieniem prof. dr hab. Krzysztofa Galosa, który przedstawił kierunki działań głównego geologa kraju związane z polityką surowcową i polityką energetyczną Polski. Kolejne zagadnienia poruszane w trakcie sesji dotyczyły problemów związanych z transformacją energetyczną kraju. Prelegenci ORLEN S.A. omawiali potencjalne działania, jakie można podjąć w celu optymalizacji wydobycia wyczerpujących się złóż węglowodorów i zagospodarowania istniejącej infrastruktury złóż (np. poprzez magazynowanie gazu i CO₂). Omówiony został także stan obecny i perspektywy kawernowych podziemnych magazynów gazu w Polsce (Gas Storage Poland Sp. z o.o.) oraz przesłanki poszukiwań złóż białego wodoru w Polsce (PIG-PIB).

Tematyka drugiej sesji plenarnej była poświęcona zagrożeniom towarzyszącym górnictwu podziemnemu i odkrywkowemu. W jej przygotowanie byli zaangażowani przedstawiciele: KGHM *Polska Miedź* S.A., Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu, Państwowego Gospodarstwa *Wodnego Wody Polskie*, PAK Kopalni Węgla Brunatnego *Konin* S.A. oraz PIB-PIB. Poruszono na niej tematykę związaną z zagrożeniami wodnymi i gazowymi w kopalniach miedzi Lubińsko-Głogowskiego Okręgu Miedziowego oraz omówiono wyzwania w zakresie rozpoznawania i zwalczania zagrożeń naturalnych, takich jak zagrożenie gazowe i zagrożenie wyrzutami gazów i skał. W zakresie górnictwa odkrywkowego przedstawiono niezwykle istotny dla Wielkopolski temat możliwości odbudowy zasobów wodnych w rejonie odkrywek węgla brunatnego (na przykładzie odkrywek Józwin IIB i Kazimierz Północ). Przedstawiona została również problematyka zagrożeń wynikających z powstawania zapadlisk pokopalnianych oraz metody ich inwentaryzacji zmierzające do przeciwdziałania powstawaniu szkód górniczych.

Kongres zakończyła sesja plenarna poświęcona refleksji nad przyszłością polskiej geologii. Podczas dyskusji panelowej, w której wzięli udział reprezentanci różnych środowisk i pokoleń poruszone zostały trzy główne tematy: edukacja, praktyka i nauka. W panelu wzięli udział prof. dr hab. Jacek Matyszkiewicz (AGH), mgr Weronika Mikołajewska (ORLEN), mgr Maciej Nowakowski (ORLEN), prof. dr hab. Krzysztof Szamałek (PIG-PIB), dr hab. Jacek Szczygieł (UŚ) i prof. dr hab. Anna Wysocka (ING PAN), zaś rozmowę moderował prof. dr hab. Witold Szczuciński (UAM). Jak podkreślali uczestnicy panelu, wiele z poruszonych problemów ma charakter strukturalny i wymaga stopniowych zmian opartych na dialogu, nie tylko w obrębie środowiska geologicznego, ale również z odpowiednimi władzami ustawodawczymi i wykonawczymi. W wielu tematach można było zauważyć różnicę pokoleniową w spojrzeniu na możliwe rozwiązania związane na przykład ze ścieżką kariery zawodowej czy wyzwaniem dla nauki. Nie mogło również zabraknąć wypowiedzi odnoszących się do kontrowersyjnych opinii głoszonych publicznie przez niektórych geologów w sprawie obecnego antropogenicznego ocieplenia klimatu. Jednoznacznie podkreślono, że jakiegokolwiek stanowiska naukowe muszą być poparte rzetelnymi badaniami prowadzonymi przez specjalistów reprezentujących dyscypliny naukowe, których dotyczą wypowiedzi. Dyskusje w panelu uzupełniały głosy z sali, które jeszcze bardziej pokazały zarówno rozległość tematów wartych dyskusji, jak i szereg rozbieżności w spojrzeniu na różne kwestie. Dialog wydaje się najlepszą ścieżką do wzajemnego zrozumienia i rozwiązania pojawiających się problemów, a obecnie niewątpliwie brakuje dobrego forum łączącego środowisko naukowe, akademickie, służbę geologiczną i gałęzie przemysłu związane z geologią. Można mieć nadzieję, że podobne dyskusje panelowe staną się jednym z kluczowych elementów przyszłych spotkań.

W ramach kongresu odbyły się również warsztaty (ryc. 4), które cieszyły się dużym zainteresowaniem. Warsztaty *Metody badawcze w naukach o Ziemi i środowisku* były zorganizowane przez pracowników UAM w Poznaniu (dr hab. Danutę Michalską, dr. hab. Emersona Coy'a i prof. dr. hab. inż. Tomasza Goslara) i skierowane głównie do młodych pracowników naukowych. Podczas nich uczestnicy odwiedzili wydziałowe (WNGiG UAM) Laboratorium Mikroskopii Skaningowej i Mikroanalizy, Poznańskie Laboratorium Radiowęglowe oraz laboratoria Centrum NanoBioMedycznego, zapoznali się ze stosowanymi w nich metodami badawczymi, dyskutowali możliwości i ograniczenia tych metod, poznali sposób przygotowania próbek do analiz oraz przykłady zastosowań. W warsztatach udział wzięły 24 osoby. Drugie warsztaty zatytułowane *Praktyczne wykorzystanie aplikacji Centralnej Bazy Danych Geologicznych* przygotowali pracownicy PIG-PIB, a poprowadził mgr Wojciech Paciura. Ich głównym celem było zapoznanie uczestników z meandrami swobodnego poruszania się po rozległym systemie informatycznym CBDG. Wzięło w nich udział 37 osób.

Dopełnieniem sesji referatowych i plenarnych było osiem wycieczek terenowych, przed- i pokongresowych, w czasie których przedstawiono wybrane as-

Ryc. 4. Uczestnicy warsztatów *Metody badawcze w naukach o Ziemi i środowisku* w Poznańskim Laboratorium Radiowęglowym. Fot. P. Goslar

pekty geologii oraz przemysłu wydobywczego w Wielkopolsce (ryc. 5–7). Wycieczki były zorganizowane głównie przez pracowników Instytutu Geologii UAM oraz PIG-PIB przy znaczącym udziale partnera strategicznego i partnerów merytorycznych. Łącznie brało w nich udział 150 osób. W trakcie wycieczek uczestnicy odwiedzili: 1) rezerwat przyrody *Meteoryt Morasko*, 2) kopalnię gazu ziemnego *Kościan-Brońsko*, 3) kopalnię soli w Kłodawie oraz Narodowe Archiwum Geologiczne w Leszczach, 4) podziemne wyrobiska Zakładów Górniczych *Rudna* wraz z zakładami wzbogacania rud i składowiskiem odpadów poflotacyjnych OUOW *Żelazny Most* oraz 5) konińskie odkrywki węgla brunatnego (zarówno eksploatowane, jak i rekultywowane) (ryc. 5). Inni eksplorowali 6) permomezozoik pogranicza Wielkopolski i Kujaw (ryc. 7) lub 7) glacialne i tektoniczne formy rzeźby terenu w strefie marginalnej lobu Sławy Śląskiej zlodowacenia wisły oraz 8) geologiczne atrakcje turystyki miejskiej Poznania. Największym zainteresowaniem cieszyła się wycieczka *Przyrodnicze i gospodarcze wyzwania związane z eksploatacją i rekultywacją konińskich odkrywek węgla brunatnego* (ryc. 6).

Streszczenia referatów i posterów ukazały się drukiem w tomie kongresowym liczącym 318 stron. Z kolei opis problematyki poruszanej w trakcie wycieczek terenowych

Ryc. 5. Uczestnicy wycieczki *Kłodawskie złożo soli i Narodowe Archiwum Geologiczne w Leszczach* w komorze solnej na najniższym poziomie eksploacyjnym (ok. 800 m p.p.t.). Fot. A. Wilamowski

Ryc. 6. Uczestnicy wycieczki *Przyrodnicze i gospodarcze wyzwania związane z eksploatacją i rekultywacją konińskich odkrywek węgla brunatnego przy kopalni Dolores*, która kiedyś pracowała w odkrywce Józwin, a dziś stanowi obiekt geoturystyczny w niezwykłej skali. Fot. B. Nowak

Ryc. 7. Uczestnicy wycieczki kongresowej *Permomezozoik pogranicza Wielkopolski i Kujaw – geologia i eksploatacja* na tle wyrobiska Wapienno Wschód w Zakładzie Górniczym Kujawy firmy Holcim. Fot. SSE Polska

znajduje się w *Przewodniku do wycieczek terenowych* (160 stron). Oba wydawnictwa, program kongresu i galeria ze zdjęciami dokumentującymi wydarzenia kongresowe są dostępne na stronie internetowej <https://4pkg.amu.edu.pl/> Część problematyki referowanej na sesjach plenarnych została zamieszczona w niniejszym tomie *Przeglądu Geologicznego*.

Jako organizatorzy mamy nadzieję, że IV Kongres Geologiczny spełnił oczekiwania uczestników – nie tylko

w sferze naukowej, ale również towarzyskiej, umożliwił nawiązanie nowych kontaktów i że panująca atmosfera zachęcała do integracji naszego środowiska. Sprzyjały temu imprezy towarzyszące, jak Ice Breaker, który odbył się pierwszego dnia kongresu w budynku Instytutu Geologii, a także uroczysta kolacja, która miała miejsce w westybule auli UAM. W czasie przerw pomiędzy obradami uczestnicy mogli zapoznać się z wystawami Muzeum Ziemi WNGiG UAM. Dużym zainteresowaniem cieszyło się stanowisko ekspozycyjne PIG-PIB, na którym można było zgłębić tajniki CBDG, a także stoiska naszych sponsorów, w których prezentowano nowinki w zakresie aparatury, sprzętu analitycznego i rozwiązań stosowanych w badaniach geologicznych.

Za zaangażowanie przy organizacji IV Kongresu Geologicznego chcielibyśmy podziękować Państwowemu Instytutowi Geologicznemu – PIB, partnerowi strategicznemu ORLEN S.A. OC PGNiG w Warszawie oraz partnerom merytorycznym: PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konin S.A., HOLCIM Polska, Gas Storage Poland sp. z o.o., Państwowe Gospodarstwo Wodne *Wody Polskie*, Kopalnia Soli Kłodawa S.A. oraz KGHM Polska Miedź S.A. Podziękowania kierujemy również do naszych sponsorów: Senso Transel, Soft-Projekt, BLWM, Canberra Packard, Technolutions, Rzepecki Mroczkowski, Smart Solutions, Labsoft, Poltegor-Instytut, UniSens, Aqua Terra, Firma Geologiczna Felkel and Guś oraz Esri Polska. Dziękujemy Uniwersytetowi im. Adama Mickiewicza w Poznaniu za umożliwienie organizacji spotkania w progach naszego Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych. Słowa podziękowania należą się również organizatorom wycieczek terenowych, wolontariuszom i tym wszystkim, którzy w jakikolwiek sposób wspomagali kongres swoimi działaniami.

Kongres został dofinansowany ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Edukacji i Nauki w ramach Programu *Doskonała Nauka II*.

Joanna Rotnicka-Dłużewska,
Robert Jagodziński, Witold Szczuciński

ORGANIZATOR

Polskie Towarzystwo Geologiczne
Oddział Poznański

WSPÓŁORGANIZATORZY

Instytut Geologii
Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Państwowy Instytut Geologiczny -
Państwowy Instytut Badawczy

Poznań, 10 - 14 czerwca 2024

IV POLSKI KONGRES GEOLOGICZNY

Dziękujemy Wszystkim za udział!

PATRONAT HONOROWY

Patronat honorowy
JEJ MAGNIFICENCJI REKTOR UAM
prof. dr hab. Bogumiły Kaniewskiej

Ministerstwo
Klimatu i Środowiska

4pkg.amu.edu.pl

WIELKOPOLSKA

MARSZAŁEK
WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO
MAREK WOŹNIAK

POZnań*

Patronat Honorowy
Prezydenta Miasta Poznania

DOFINANSOWANIE

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Projekt finansowany ze środków budżetu państwa,
przyznanych przez Ministra Edukacji i Nauki
w ramach Programu Doskonała Nauka II

Doskonała
Nauka

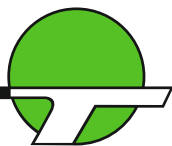
PARTNER STRATEGICZNY

PARTNERZY MERYTORYCZNI

PAK Kopalnia
Węgla Brunatnego

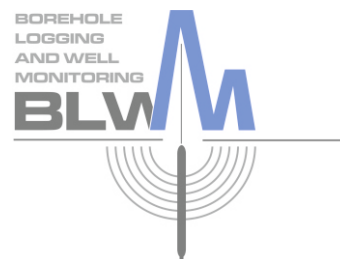
Konin S.A.

SPONSORZY

PAK Kopalnia
Węgla Brunatnego

Konin S.A.

Rzepecki Mroczkowski

